

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

Pamojuokim išeinančiai vasarai. Kiekvienas iš mūsų su ja atsisveikiname skirtingai, nes skirtingi mūsų išgyvenimai, prisiminimai, skirtinga patirtis. Man labiausiai gaila atsisveikinti su ežerais, nes žinau – galbūt dar rugsėjį galėsiu mėgautis vandenu vėsa, o vėliau vėl teks laukti kitų metų. Vasarą mes visi sukauptame turbūt nemažai teigiamų emocijų, kad lengviau būtų tamsiuoju metų laiku. Tos teigiamos emocijos labai įvairios: vienam – gal pamatyti nauji kraštai, o gal iš užsienio į svečius atkėliavę vaikai ar anūikai, gal pagauta didelė žuvis ar pilnos pintinės uogų ir grybų, o gal pagaliau laimingas loterijos bilietas...

Pamojuokime vasarai, padėkojime už šilumą, geras emocijas ir pasisveikinę su rudeniui. Jis jau čia pat.

Danguolė Trimonienė.

Per Žolinę tauragniškiečiai ir svečiai rinkosi į edukacinį užsiėmimą „Eksterjerinė floristika“. Užsiėmimą tradiciškai

2018 rugpjūtis Nr.110

**Rugpjūčio mėnesio jubiliejai
Sveikiname!**

„Pro gėlę, pro bitę, pro debesį pilką
Praeina gyvenimo mirksnis tylus.
Ant tako žydėjimo baltas šilkas,
Ant tako – rudenys kloja lapus...“

50 metų sukaktį pažymi

Rita Butavičienė iš Klykių;

60 metų jubiliejų švenčia **Antanas
Lagunavičius** iš Rūgštelišio kaimo;

70 metų sukanka **Pranui Ilčiukui** iš Sėlės;

80 metų sukaktį švenčia

Alma Ona Kunigėlienė iš Jauniškių.

vedė tauragniškę profesionali floristė Monika Skliaustytė, jai talkino kolegė Kristina Šiožinienė. Sukurti originalūs darbai papuošė erdves prie kultūros namų. Jau su namuose sukurtu puikiu darbu atėjo menininkė Jurgita Jakubauskaitė (**nuotr.**).

Ši vasara mūsų laikraštėliui – tai ir naujos, labai įdomios pažintys. Ačiū Bronei Slesoravičienei „suvedusiai“ mus su puikiais, jaunais žmonėmis, beveik tauragniškiais. Spausdiname laišką, skirtą mūsų laikraštėliui.

Jūsų dėmesiui – muzikos grupė „Kūjeliai“

Sveiki, Tauragnų padangės gyventojai, gyvenantys dabar arba anksčiau gyvenę šiame nuostabiame Aukštaitijos kampelyje. Jums trumpai prisistatyti nori muzikos grupė „Kūjeliai“.

Tauragnai mums miela ir dažnai lankyta vieta, nes vaikystės vasaras leisdavome pas senelius Pavarlio kaime, esančiame pusiaukelyje tarp Tauragnų ir Kuktiškų. Mūsų močiutė, pradinių klasių mokytoja Marijona Genovaitė Vitkutė–Babrauskienė užaugo šiame kaime, o senelis puikus siuvėjas Jonas Babrauskas gimė ir augo Tautiškių kaime, esančiame pusiaukelyje tarp Tauragnų ir Kirdeikių. Taigi Tauragnai buvo jų jaunystės kelių susikirtimo vieta. Tauragnus nuolat lankėme ir mes: eidavome į mišias, maudydavomės Tauragne ar Labėje.

Broliai Julius, Andrius ir Juozas vaikystėje

Su seneliais Pavarlio kaime

Būdami paaugliai į senelių kluoną buvom susivežę ir instrumentus – elektrines gitaras, būgnus, tad čia smagiai ir triukšmingai parepetuodavome. Mėgdavom su seneliais, tėvais ir liaudies dainą užtraukt – Tykus vakars be vėjo, be vėjo...

Tauragnuose lankydavome ir artimųjų kapus. Čia palaidotas mūsų senelis Jonas, mūsų proseneliai ir proproseneliai. Prosenelė Ona Obelevičiūtė – Vitkuvienė buvo puiki giedotoja Tauragnų, vėliau Vilniaus bažnyčiose. Yra išsaugotas ir 1930 metų raštas, liudijantis, kad ji su Tauragnų bažnytiniu choru tais jubiliejiniais Vytauto Didžiojo metais dalyvavo Kaune vykusioje dainų šventėje. Močiutės sesuo Aldona Vitkutė parašė daug nuostabių eilėraščių, ne vieną jų paskyrė šiam kraštui ir jo žmonėms. Ji taip pat palaidota Tauragnuose. Atmename ir didžiuojamės senelio broliu kunigu jėzuitu, misionieriumi Boleslovu Babrausku, sakiusiu ne vieną pamokslą Tauragnų bažnyčioje. Jis palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse greta kitų Lietuvos jėzuitų.

Mūsų, Vaicenavičių, šeimoje nuolat skamba muzika. Visi šeši vaikai – keturi broliai ir dvi sesės, nuo mažumės groja ir dainuoja. Mėgstame įvairią muziką. Mama Dalia Babrauskaitė–Vaicenavičienė yra etnomuzikologė, folkloro kolektyvų vadovė, tad mėgstame ir mokame daug liaudies dainų, jos paskatinti visi vaikai lankė (o mažesnieji tebelanko) muzikos mokyklas, mokėsi groti smuikais ir kitais instrumentais. Dalyvavome kaip muzikuojanti šeima įvairiuose folkloro festivaliuose. Tėtis Rimantas matematikas-statistikas yra tikras muzikos mylėtojas, kuriantis dainas ir entuziastingai grojantis gitara, dūdelėmis, saksofonu. Jis labai palaikė ir skatino mūsų besikuriančių grupių muzikavimus. Tad jo dėka pauglystėje jau turėjome įvairiausių muzikos instrumentų, kurių mums draugai galėjo tik pavydėti. Trys vyriausieji broliai, mokydamiesi Vilniaus licėjuje ir Žirmūnų gimnazijoje, buvome įkūrę roko grupę „AugaLai“, grojome lietuviškas savo kūrybos dainas, išleidome kompaktinę plokštelę, nemažai koncertuodavome. Studijų metu vyriausias brolis Juozas pasinėrė į matematikos mokslus Oksfordo universitete, o mums, nors ir studijavome tiksliuosius mokslus, Andrius – matematiką Oksforde, o Julius – fiziką

Ir su mama

Vilniaus universitete, rūpėjo muzikuoti – groti įvairiais instrumentais, kurti mėgiamos stiliškos savą lietuvišką muziką, ja dalintis. Taip 2012 metais gimė „Kūjeliai“, kurios pagrindiniai muzikantai, dainų autoriai, atlikėjai, koncertinės veiklos, įrašų, klipų kūrimo varikliai esame mes – broliai Andrius ir Julius Vaicenavičiai.

Mūsų grupės pavadinimas taip pat susijęs su vaikyste ir seneliais. Vieną kartą tėtis mus labai trumpai apkirpo, jautėmės labai „kieti“ ir išdidūs. Nuvažiovom pas senelius pasirodyti, o senelis Jonas tik palingavo galvą ir ištarė – na, dabar jūs kaip tikri „kūjeliai“. Šis pavadinimas išliko mums atminty ir iškilo, kai reikėjo greit prisistatyti kaip naujai susibūrusiai grupei, grosiančiai studentų gamtininkų dienose. Groti darėsi vis smagiai, gimdavo naujos dainos, naujų spalvų joms suteikdavo naujai įtraukiami instrumentai, plėtėsi ir bendraminčių būrys, įrašėme savo autorinių muzikinių dainų rinkinį „Pavakarokim“.

Bendra Kūjelių nuotrauka su klausytojais

Šių metų rugsėjo 22 dieną Lietuvą aplankys popiežius Pranciškus. Ta proga šią vasarą buvo paskelbtas konkursas, kviečiantis sukurti jaunimo himną šiai ypatingai dienai. „Kūjelių“ muzikantas Julius Vaicenavičius pasinaudojo šia proga ir kartu su bičiuliu iš Švedijos sukūrė himną „Kristus Jėzus – mano viltis“, kuris tapo nugalėtoju iš 18 konkursantų.

Taigi visai netrukus brolių „Kūjelių“ grupė, tiek gra-

žių vasarų praleidę Tauragnų apylinkėse, susitiks su pačiu popiežiumi Pranciškumi, kur Vilniaus Katedros aikštėje stebint daugiau nei 25 tūkstančiams žmonių giedos jaunimo ir savo sukurtas dainas.

Kartu su „Kūjeliais“ nemažai pasirodome ir televizijoje. Šiais metais dalyvavome televizijos projekte „Du balsai – viena širdis“, taip pat laidose „Duokim garo“, „Labas rytas“. Labai ačiū visiems mus palaikantiems! Būkim vieningi, dainingi ir linksmi. Ta proga šių metų gruodžio pradžioje „Kūjeliai“ planuoja koncertinį turą per Lietuvos teatrus Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje bei kituose Lietuvos miestuose. Labai visų lauksime!

BroLIAI Julius ir Andrius

Štai tokia šauni pažintis su įdomiais žmonėmis. Mes, žinoma, tikimės, kad šie talentingi jauni vaikinai kada nors suras laiko ir pasirodys Tauragnuose – savo vaikystės žemėje. Kaip ir jų mama – Vilniaus kolegijos folkloro ansamblio „Želmuo“ vadovė Dalia Vaicenavičienė. Labai lauksime!

KVIEČIAME

Šių metų spalio pradžioje (data bus patikslinta) sodinsime vyšnaites Gesės vyšnių sode. Sodinukai bus perkami iš projektinių lėšų (remia Utenos rajono savivaldybė), atveš Juragių medelynas. Jie gali atvežti ir daugiau. Tiems, kurie nori nusipirkti sau įvairių sodinukų, reikia iš anksto pateikti preliminarų užsakomų medelių, daugiamečių gėlių sąrašą.

Daugiau informacijos galite rasti internete, paieškos laukelyje įvedę Juragių medelynas arba www.juragiumedelynas.lt

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis į muziejininkę Gražiną Grašienę.

Bronė Juknevičienė Neįprasta stovykla Tauragnuose

Liepos 26–29 d. Tauragnuose buvo daug jaunų žmonių. Nieko neįprasto, nes stovyklos čia dažnos. Jie ėjo maudytis, žaidė futbolą – kaip ir visi paaugliai. Neįprasta buvo tai, kad stovyklautojus lydėjo vienuoliai. Ir dar tas užrašas ant paauglių marškinėlių: „Išdrįsk gyventi Bažnyčioje“. Stovyklą Tauragnuose surengė Tiberiados broliai iš Baltriškių kaimo (Zarasų r.). Prieš keletą metų broliai buvo Tauragnuose per Adventą, taigi tauragniškams jie jau pažįstami.

Tiberiados bendruomenė – vyrų ir moterų vienuolija, kurią 1979 metais viename Belgijos kaimelyje įkūrė brolis Morkus. Be Belgijos ir Lietuvos Tiberiados bendruomenės įsikūrusios Konge, Afrikoje. Į Lietuvą vienuoliai pirmą kartą atvažiavo 1991 metais, pakviesti į ateitininkų stovyklą. Paskui jau atvykdavo kiekvieną vasarą, rengdavo stovyklas jaunimui, šeimoms. Baltriškėse pradėjo kurtis 1994-aisiais, nuo 2001-ųjų gyvena nuolat. Bendruomenės gyvenime svarbiausia malda, broliškos meilės puoselėjimo ir jaunimo bei šeimų katalikiškas ugdymas. Laikydami šią vertybių broliai reguliariai keliauja po kaimus, parapijas, mokyklas – visur, kur yra kviečiami. Jų iniciatyva keliuose miestuose Belgijoje, Latvijoje ir Lietuvoje įsikūrusios Šv. Damijono maldos grupės – vieną kartą per savaitę susirenkantys melstis jaunuoliai. Bendruomenė rengia šeimų, vaikų, paauglių stovyklas, savaitgalius išsiskyrusiems žmonėms. Jie atviri, nuoširdūs, džiaugsmingi ir savo pavyzdžiu skatina gyventojus iš naujo atrasti Dievą, bendrauti su juo. Tiberiados bendruomenės misija – gyventi pagal Evangeliją, skelbti Dievo gerumą ir galeistingumą. Moksleivius jie skatina atvirai kalbėti apie Dievą, Jėzų, pažinti Jį.

Šią informaciją radau internete, bet labai norėjosi pakalbėti su vienuoliais ir ypač su paaugliais, išgirsti, kodėl jauni žmonės renkasi šią bendruomenę. Į stovyklą atėjau užsiėmimų metu, bet brolis Jonas mielai sutiko papasakoti apie stovyklą. Su paaugliais liko du vienuoliai – prancūzas ir lietuvis.

Stovyklautojai prie Tauragnų bažnyčios

„Tai 13-tas dviračių žygis paaugliams. Šių metų tema – „Išdrįsti gyventi Bažnyčioje“. Kiekvienais metais stengiamės išgyventi evangelizacinę misiją – pažadinti krikščioniškas šaknis kiekviename. Tėvų jaunimas kartais neklauso, o čia yra draugai, kurie gyvena tuo pačiu. Draugų būna visokių: vieni traukia į viršų, kiti žemyn, mes stengiamės padėti jiems visiems kilti į viršų. Stovykla trunka savaitę ir skirta tiems vaikams, kurie nori. Noriu, kad jie patys norėtų čia atvykti ir

būti. Visa informacija pateikta iš anksto, jie žino, kur važiuoja. Kiekviena diena skirtinga: rytinė ir vakarinė malda, važiavimo dviračiu laikas (kilometrai, kuriuos reikia nuvažiuoti), mokymai, giesmių repeticija, šlovinimo laikas. Jei patenkam į kaimą, kur yra bažnyčia, stengiamės dalyvauti Mišiose. Keliamės septintą valandą, miegoti einame dešimtą – vienuoliktą. Ne visada lengva užmigti, tada reikia ir pasakojimų, ir giesmių, bet be prievartos, tik gražumu. Kiekvieną vakarą tyloje apmąstome dieną, užsirašome, ką patyrėme, po to aptariame. Svarbu atrasti, kas buvo gražu, kas buvo gėris, kur buvo Dievas mano dienoje. Visi stengiasi kalbėti. (Nusijuokė, kad paaugliai labiausia džiaugiasi maistu. – Pastaba autorės). Fiziniai dalykai yra pirmoje vietoje, dvasiniai lieka antroje. Paskui prisimena kažką iš mokymų. Paprastai labiausiai įstringa susitikimai su gyventojais. Mes irgi, kaip Šv. Pranciškus, išgyvename tokią patirtį – elgetavimo – ėjome per namus ir prašėme maisto bendrai vakarienei. Išmokti prašyti, o paskui mokytis padėkoti. Nesitikėjome, kad žmonės bus tokie dosnūs. Šiandien aplankėme miestelio gyventojus, norėjome, kad visas miestelis sutvirtintų savo tikėjimą. Mūsų tikslas nebuvo visus pritraukti į bažnyčią, bet aplankyti pasikalbėti. Vyresniems žmonėms buvo labai svarbus mūsų apsilankymas, buvo ir tokių, kurie pasakė, kad neįdomus *jūsų tikėjimas*.

Dauguma paauglių iš Vilniaus, yra iš Zarasų, Dusetų, Kauno, Klaipėdos, Kretingos. Jauniems žmonėms reikia fiziškai išsikrauti, judėti, todėl ir renkames dviračių. Šiais metais daugiau

vaikinių – 26, merginų 15. Yra tikrai tikinčių vaikinių, yra kitokių. Juos, manau, traukia dviračiai. Jaunimą traukia ir modernesnės tikėjimo išpažinimo priemonės, gitaros, jaunimui tai arčiau. Jie turi laisvę pasirinkti, kaip išpažinti tikėjimą. Pamatėme, kad jaunimui svarbu atrasti savo tikėjimo šaknis, įsiziūrėti į istoriją. Tikėjimas neatėjo iš močiutės, kelias buvo ilgas, mes klydome ir ne visada buvome šventi.

Šių metų šūkį galime suprasti ir kaip žodžių žaismą: Išdrįsti gyventi Bažnyčioje /Išgyventi Bažnyčioje. Mes gyvename Bažnyčioje, nors gal ne visi suprantame tikėjimą. „Išgyventi Bažnyčioje“ reikia suprasti kaip „Aš priklausau Bažnyčiai“. Popiežius yra pasakęs: „Kiekvieno krikščionio vardas yra *Krikščionis*, o pavardė – *Priklausau Bažnyčiai*“. O išdrįsti – tai ieškoti, gilinti savo tikėjimą“.

Stovyklai maistą ruošė savanoriai, keturi žmonės, vilniečiai. Maistą gamino lauke, savo lauko virtuvę vadino *skautiška*. Pakalbinau ir savanorius – kodėl jie keliauja kartu.

„Savanoriaujam, nes labai graži patirtis. Jei atradai tikėjimą, čia yra ta vieta, kur gali rodyti savo tikėjimą, savo tikėjimu paaugliams rodyti pavyzdį ir savo šeimoje jį tvirtinti“ (kalbėjo moteris). Dukra, būsima studentė: „Būna visaip, nes lauko virtuvė – tai tikrai ekstremalu, bet svarbiausia yra gera komanda. Kai darbai pasiskirstomi, tada viskas eina greičiau. Kiekvieną kartą reikia iškrauti daiktus, vėl sukrauti, po kiekvieno valgymo susitvarkyti, sužiūrėti visus daiktus. Stovyklautojai iš pradžių gal norėjo pasirodyti, visgi paaugliai, bet dabar sutariam puikiai, esam kaip šeima“. Trys savanoriai yra šeima, o dar vienas vyras prisijungė pamanęs, kad jiems trims bus sunku. Jie buvo nepažįstami, dabar tapo draugais. Tai į jo nedidelę mašiną turi sutilpti visas virtuvės *turtas*.

Aš paklausiau jaunimo kvietimo ir nuėjau į Mišias. Į pamaldas atėjo nemažai žmonių – vieni todėl, kad visada eina, kiti atsiliepė į kvietimą. Tauragnų bažnyčia gal niekada nematė tiek jaunų žmonių, sėdinčių ant grindų. Kunigas Remigijus Kavaliauskas labai gražiai pradėjo Mišias, pasidžiaugė gražiu jaunimo būriu. Jaunimas meldėsi, giedodavo pritardami gitara, plojimais. Niekas nesijautė nejaukiai ar ne savo vietoje. Buvo karšta, todėl po Mišių visus susirinkusius vienuoliai pakvietė į lauką susipažinti,

pabendrauti, išgirsti, kodėl jauni žmonės pasirinko Tiberiados bendruomenę ir kodėl paaugliai pasirinko stovyklą vienuolių bendruomenėje.

Viena mergina kalbėjo apie *elgetavimo* patirtį, kuri nebuvo lengva, bet labai įsiminė. Sakė, kad tokią patirtį išgyveno Švedriškėje. Pasakojo, kad žmonės buvo labai dosnūs, labai buvo gera susipažinti su žmonėmis, močiutės parodė savo rankdarbius. Joms jau per 80 metų, bet jos labai aktyvios. Dar pridūrė, kad, kai kvietė miestelio žmones į maldos vakarą, buvo įvairių reakcijų: vieni buvo *pasibaisėję*, kiti mielai sutiko. Pasidžiaugė, kad daug susirinko.

Pakalbinau stovyklautojus. Kalbėjo tiek vaikinai, tiek merginos. Jų mintys:

„Patinka būti pas brolius, nuo mažų dienų su šeima važinėdavom, ir dabar, kai esu vyresnis, man labai patinka“; „Labiausiai traukia brolių šiltumas, draugiškumas, jie labai moka bendrauti su jaunimu. Esam iš tikinčių šeimų“; „Mama atvežė pirmą kartą, o dabar čia esu dėl draugų. Dabar man priimtina bendra malda“; „Baltriškėse jau ne pirmą kartą, labiausiai traukia draugai, seni ir nauji. Dabar labai traukia ir broliai. Patinka važiuoti dviračiais. Tai kaip iššūkis. Atvažiuodavau jaunesnis, paskui sužinojau, kad yra dviračiai. Smagu. Priimtinos taisyklės, bendra malda, kiekvienas žino, kiek jam reikia melstis. Puikus būdas turiningai praleisti vasarą. Puiki atmosfera“.

Vienas iš vadovų: „Labai smagu sutikti jaunesnius už save žmones, su kuriais būtų galima pasidalinti tikėjimu, su kuriuo aš bandau gyventi, įkvėptas brolių. Bandau rodyti pavyzdį. Esu klystantis, todėl man čia puiki terpė augti. Man čia tiesiog džiugu būti. Nuostabu, kiek žmonių mums pavyko sukviesti. Matyti, kad Dievas tarp mūsų veikia. Paaugliai padaro visokių išdaigų – ir mes tokie buvom – jiems tai yra natūralu. Ir tai net yra būtina. Prideda žaismingumo ir gyvumo. Aš pats neturėjau tokio puikaus pavyzdžio iš vyresnių, nepažinojau brolių. Aišku, reikia padrąsinti, padėti. Jie mokosi vieni iš kitų“.

Mergina, vadovė: „Man atrodo, kad vaikai motyvuoti, jaučiasi saugiai, žino, kas čia vyksta ir to nori. Jie 12–16 metų paaugliai, jų nereikėtų vadinti vaikais“.

Šiltus santykius pastebėjau ir aš. Jaunimas klausė vieni kitų, pokštavo, nuoširdžiai juokėsi. Tolesnis bendravimas parodė, ko siekia bendruomenė, kuo gyvena, kokių vertybių stengiasi laikytis ir kokias ugdyti. Iš pokalbių supratau, kad labiausiai akcentuojamas tikėjimas. Jei ne tik tikėjimas stiprinamas, bet keičiasi ir elgesys, ugdomas pagarbus požiūris į žmones – nuo to geriau ir aplinkiniams. Belieka pasidžiaugti brolių atsidavimu savo misijai ir palinkėti stiprybės bei Dievo palaimos.

KVIEČIAME

Rugsėjo 22 d. 19 val. Tradicinė Lygiadienio ir Dagos šventė. Daugiau informacijos bus skelbimuose ir internete adresu www.tauragnai.eu

VASAROS RUBRIKA. ATOSTOGOS

Aldona Tartilienė
Keliaukite į Romą

Ši vasara įspūdinga – ir karščiu, ir kelionėmis. Nemažai pakeliavau po Lietuvą, buvau Danijoje, kur aplankiau nuostabias pilies, klausiau džiazo koncertų (kaip tik tuomet vyko Danijos džiazo festivalis), lipau į aukštą bokštą, nuo kurio atsiveria visas Kopenhagos senamiestis, pagaliau pamačiau Tivolio parką su atrakcionais, daugybe gėlių ir fontanų, užsukau į Kristianiją – hipių rajoną, kur savos taisyklės, kultūra ir įspūdį paliekanti vietinių gyventojų kasdienybė. Gražioji Danija verta atskiro pasakojimo, bet šįkart ne apie ją. Noriu daugiau papasakoti dar apie vieną šios vasaros kelionę į Romą.

Tikėjau, kad Romą ir Vatikaną pamatyti bent kartą gyvenime reikėtų, bet po šios kelionės įsitikinau, kad, jei tik yra galimybių, – būtina. Ji – lyg įstabus tūkstančius metų stūksantis muziejus po atviru dangumi. Kad ir kur senamiestyje eitum – šiurpai kūnu laksto nuo tos didybės ir galybės, nuo idealaus grožio bažnyčių, architektūros, griuvėsių, gatvelių.

Tik atskridusius (keliauvau kartu su vyru ir dukra) mus pasitiko lietūs ir žaibai. Nejučia taip bus visas tris dienas? Lėkėme su taksi plačiomis gatvėmis 130 km per val. greičiu. Vairuotojas, atrodė, nesilaiko nei taisyklių, nei į kelio juostas dėmesį kreipia. Ten jie taip laksto visi. Reikia priprast. Arba užsimerkti. Nuvežė į jaukų viešbutį visai šalia Vatikano. Kambariuose – šventųjų paveikslai. Nuo pat pirmo susitikimo su Roma buvo aišku – esame nepaprastame mieste savo istorija, kultūra ir likimu. Atkeliavome vėlai vakare – norėjosi ilsėtis. Rytoj mūsų laukė Vatikanas. Internetu skaitėme, kad eilės į jį būna siaubingai ilgos. Žmonės, norėdami patekti, laukia valandą, dvi ar net ilgiau. Nutarėme keliauti kuo anksčiau ryte.

Diena išaušo saulėta ir tikrai karšta. Lietaus nė kvapo nebuvo likę. Įdienojus temperatūra pakilo iki 35 laipsnių karščio. Pavalgę sočius itališkus pusryčius iškeliavome. Nustebome. Prie įėjimo į Vatikaną, kur patikra kaip oro uostuose, – vos keli žmonės. Hm, gal ne čia? Gal toliau bus tos eilės? Tik grįždami atgal supratome apie ką žmonės kalbėjo – eilės į popiežiaus rezidenciją driekėsi po kelis šimtus metrų. Mes atėjome pačiu laiku. Matyt, įprastai atostogautojai neskuba keltis.

Link Vatikano

Vatikanas – mažiausia nepriklausoma valstybė pasaulyje. Jos plotas – vos 44 ha. Valstybė įsikūrusi ant Vatikano kalvos, Italijos sostinėje Romoje. Nuo Italijos šią šalį skiria mūrinė siena, kurios ilgis – šiek tiek daugiau nei 3 km. Vatikanas dar dažnai vadinamas šventuoju sostu. Čia gyvena apie 800 žmonių, tačiau Vatikano pilietybę turi kiek daugiau nei 300 – kunigai, vienuolės, sargybiniai ir, žinoma, popiežius. Įdomu tai, kad nė vienas Vatikano pilietis šioje šalyje negimė, čia net nėra ligoninės, visi pilietybę gavo čia apsigyvenę dėl pareigų ir darbo. Iš tikrųjų šioje nykštukinėje valstybėje dirba dar apie 3000 žmonių, bet visi jie gyvena už Vatikano ribų. Per metus vien Vatikano muziejuje apsilanko 5,5 mln. turistų, visoje Romoje – net 42 mln. Ir dar keli faktai: iš Vatikano kasmet išsiunčiama daugiausiai laišku visame pasaulyje; popiežius turi savo asmeninę kariuomenę – Šveicarijos sargybą (ją matėme ir mes); čia yra ir trumpiausias geležinkelis pasaulyje – 300 metrų, su viena stotele; Vatikanas gyvuoja iš pasaulio katalikų lėšų ir turizmo.

Matyt, visiems ne kartą per televizorių teko matyti įspūdingąją Vatikano Šv. Petro aikštę, tačiau, patikėkit, ekranas nė kruopelytės tos didybės jausmo neperduoda. Prisipažinsiu, tik įžengus į ją, pradėjo byrėti ašaros. Kaip visa tai galima sukurti? 284 dorėninio stiliaus kolonos su 140 šventųjų statulomis – Šv. Petro bazilika – gražiausia visame pasaulyje. Vaikščiodami kalbėjome, jei bent mažiausia jos niša, koplytėlė būtų perkelta į Lietuvą, į ją pasižiūrėti plūstų tūkstančiai turistų, o visa ta 500 metų skaičiuojanti daugybė atima žadą, užgniaužia kvapą. Lorenzo Bernini ir Mikelandželo kurti altoriai, paminklai, salės, milžiniškas bazilikos kupolas... Į jį galima užkopti. 323 laipteliai siauru tuneliu (bijantiems siaurų erdvių lipti net nepatartina – pradėjus atgal kelio nėra, nes du žmonės niekaip neprasilenktų, kai kur ir vienam einant pilvą reikia įtraukti) – ir tu viršuje, iš kur atsiveria nuostabi Romos panorama. Vis nesilioviau galvojusi, ar tikrai taip gali būti gražu. Nuo kupolo – į bazilikos požemius, kur didžiulėse erdvėse, koridoriuose – 20 popiežių antkapių. Šalia bazilikos – vienas įspūdingiausių pasaulyje meno muziejus. Jame sukaupta didžiulė ypač vertinga meno kolekcija su

žinomiausiais pasaulyje meno kūriniais. Po šios dienos vakare atsigulusi į lovą maščiau, kad nieko didingiau ir gražiau žmogus tikrai nebegalėtų sukurti. Tai, ką matėme, yra protu nesuvokiama.

Romos panorama

Visas kitas mūsų kelionės laikas – Romai. Pamatyti yra tikrai daug ką, laiko turime ne maršas, todėl nusiteikiame per dieną pėsčiomis įveikti mažiausiai po 20 km. Didžiosiomis gatvėmis „nardo“ daugybė motorolerių, kiek pasukus nuo pagrindinių – žaliuoja vešlūs parkai, siaurose gatvelėse – kavinės, gyvenamieji namai, gėlėti balkonai ir džiūvantys skalbiniai. Iš išorės lyg ir per daug didelio įspūdžio nekeliančios bažnyčios, užsukus į vidų gniaužia kvapą. Norisi kiekvieną fotografuoti, įsidėti į atmintį ir niekada nepamiršti. Į jas patekti galima tik tinkamai apsirengus – šortai ir marškinėliai ant petnešėlių netinka.

Koliziejus

Keliaujame link Koliziejaus – didžiausio Romoje ir seniausio pasaulyje (pradėtas statyti 72 mūsų eros metais) amfiteatro. Jis įtrauktas į išpūdingiausių pasaulio statinių sąrašą ir yra vadinamas naujųjų laikų stebuklu. Sunku nupasakoti jo dydį – aukštis siekė 48 metrus, perimetras – 545 m., Koliziejuje tilpdavo apie 50 tūkstančių žiūrovų. Turistams kartu su požemiais prieinamas tik nuo 2010 metų. Pavėluojame ateiti. Eilė ilga, teks laukti bent valandą. Nors vaikstant Romos centrinėmis gatvėmis ir gatvelėmis yra nemažai vietų, kur galima pasipildyti geriamojo vandens atsargas, prie Koliziejaus jį saulėje kepantiems turistams siūlo

ganėtinai įkyriai. Žinoma, mokamai. Įeiname. Didžiuleje erdvėje – garbingas šitiek metų skaičiuojantis palikimas. Einame tais didingais ratais, lipame į viršų, į apačią. Ir vėl suprantu, kad čia jau buvusių parvežtos nuotraukos, paveikslėliai mokykliniuose vadovėliuose toli gražu neperteikia to, ką žmogus gali pats pamatyti savo akimis. Atrodo, jau tikrai nemažai žinojusi apie Romą, suvokiū, kad tik dabar su ja susipažįstu.

Žmonių Romoje daug, bet yra vietų, kur – ypač daug. Viena tokių – prie Trevi fontano. Žmonės iš įvairiausių pasaulio kampelių čia atkeliauja pažiūrėti į neapsakomo grožio skulptūras, krentantį vandenį ir galbūt tikėdami legenda. Sakoma, kad požeminių šaltinių kryptį parodė nekalta mergelė, todėl nuo Antikos laikų šis Romos vanduo buvo pramintas nekaltu ir tyru. Turistai, norėdami sugrįžti į Romą, čia meta pinigėlių. Yra metimo ritualas – atsistojus nugara kaire ranka per dešinįjį petį. Žinoma, į Romą ir mes dar kartą norėtume, todėl šį ritualą atlikome pagal visas nuo senų senovės galiojančias nerašytas taisykles. Menkas pastebėjimas – turistai per vieną dieną į šį fontaną sumeta nuo 2 iki 3 tūkstančių eurų, o per metus Romos savivaldybė čia „sužvejoja“ apie 700 tūkstančių eurų. Už didžiąją dalį šių pinigų išlaikomi nakvynės namai, valgyklos miesto benamiams.

Per aikštes ir parkus žygiuojame link Ispanų laiptų. Lipame aukštyn 18 amžiuje pastatytomis pakopomis, sutinkame išmaldos prašantį italą. Maloniai pasišnekučiuojame. Jis puikiai žino, kur Lietuva, moka kelis žodžius lietuviškai ir turi gerą draugą iš Lietuvos – Ramūną.

Ispanų laiptai

Keliaujame toliau. Norime pamatyti Forumą – didžiulį architektūrinį ansamblį, kurio statinių amžius siekia Romos respublikos laikus. Tiesa, iš daugumos jų likę tik griuvėsiai. Čia žmonių mažiau, tačiau besidomintiems istorija Forumas – viena įdomiausių Romos vietų.

Panteonas

Romą man norisi vadinti paslapčių miestu. Kiek daug jos tiesų dar neperprasta. Kad ir Panteono kupolas su 9 metrų anga. Iki šiol spėliojama, kam ji. Dviejų tūkstančių metų senumo statinyje ši anga galbūt galėjo tarnauti kaip saulės laikrodis. Nustatyta, kad pro skylę saulės spindulys patenka vos tris kartus per metus: per kovo ir rugsėjo lygiadienius bei balandžio 21-ąją – dieną, kada, manoma, buvo įkurta Roma.

Tiesą pasakius, čia papasakojau, matyt, tik apie pusę vietų, į kurias Romoje spėjome užsukti. Liko ir nematytų – Romoje neįmanoma visko apžiūrėti. Keliauk, kad ir šimtą kartų – tikrai rasi ką nors naujo. Viena aišku kaip dieną – šis miestas negali palikti abejingų.

Valda Žebelienė

Mes keliaujam

Vasara – kelionių metas, labai laukiamas Tauragnų krašto bendruomenės narių. Ankstų liepos 26-osios rytą vėl, kaip ir kasmet, prie Tauragnų kultūros namų būriavosi keliones mylintys entuziastai. Autobusas jau laukė keleivių. Kadangi visi turėjom „bilietus“, nekilo jokios sumaištys, kur sėsti. Gidas Nerijus smagiai su visais pasisveikino, nusakė kelionės maršrutą, pavaišino iš Norvegijos parsivežtu sūriu ir šokoladu. Kelionė visai neprailgo, kadangi gidas pasakojo apie kiekvieną didesnę pravažiuojamą miestą, jo praeitį.

Lenkijoje pirmiausia aplankėme „Vilko guolį“ – Hitlerio buveinę. Kai 1939 m. rugsėjo 1 dieną Vokietija užpuolė Lenkiją ir ją užėmė, 80 km iki Tarybų Sąjungos sienos atstumu buvo pradėta statyti sutvirtinta buveinė Hitleriui ir jo pavaldiniams. Bunkeriai buvo statomi tokioje vietovėje tarp miškų ir pelkių, kad priešas negalėtų pasiekti. Jų sienos siekė iki 10 m storio. Buvo pastatyti garažai, valgykla ir kiti sutvirtinti pastatai. Netoli nutiestas geležinkelis, kuriuo buvo gabenamos statybinės medžiagos, atvežami darbininkai. Buveinė buvo tvirtinama iki pat 1944 metų. Hitleris joje su pertraukomis praleido apie 900 dienų.

Vokiečiams pralaimint karą, 1945 m. sausį jie įtvirtinimus susprogdino, panaudodami keliasdešimt tonų trotilo. Žemės paviršiuje liko griuvėsių krūvos, kurios savo niūria išvaizda primena skaudžius istorijos faktus.

Vatikano bazilikoje

„Vilko guolis“

Vėliau Rešliaus mieste aplankėme gotikinę vyskupų pilį, šv. Petro bažnyčią, užlipome į bokštą, iš kur atsiveria vaizdai į puikų miestelio senamiestį.

Kaip didžiulė atgaiva sielai buvo apsilankymas Šv. Lipkos barokiniame bažnyčios ir vienuolyno ansamblyje. Labai garsūs ir įdomūs Šventos Lipkos bažnyčios 5000 vamzdžių vargonai, padaryti 1721 metais. Juos puošia angelų ir šventųjų skulptūros. Pradėjus groti vargonams, arkangelas Gabriėlius lenkiasi, Marija pritaria galvos linkčiojimais, angelai groja mandolina ar skambina varpeliais, dar aukščiau sukasi žvaigždės. Asmeniškai man tai paliko neišdildomą įspūdį.

Toliau mūsų laukė kelionė į Žalgirio mūšio vietą. Didžiulis laukas, takas, vedantis į kalną, kur plevėsuoja dvi Lenkijos vėliavos ir mūsų – Lietuvos istorinė vėliava. Pastatyti paminklai mūšio vietai pažymėti. Šaunu, kad ši istorinė vieta neužmiršta, gražiai sutvarkyta ir lankoma turistų.

Prie paminklo Žalgirio mūšio lauke

Sopotą, mūsų nakvynės vietą, pasiekėme vėlai vakare, kelionėje išbuvę 17 valandų. Kurie dar turėjo jėgų patraukė susipažinti su naktiniu Sopoto gyvenimu.

Penktadienio rytą sėdome į autobusą ir važiuojame apžiūrėti Malborko pilies. Tai didžiausia Europoje gotikinė mūrinė pilis. Ji pradėta statyti 1274 metais. 1309 metais čia įsikūrė Kryžiuočių ordino riteriai ir Didysis ordino magistras.

Ypač pilies kompleksas nukentėjo per karą, kai 1945 metų žiemą ir ankstyvą pavasarį bombardavimo metu maždaug pusė pilies buvo nugriauta. Kruopščių restauratorių dėka plyta po plytos griuvėsiai buvo atstatyti.

Marienburgo pilį sudaro trys dalys: žemutinė, vidurinė ir aukštutinė. Be to, čia buvo kalinami ypatingi belaisviai, kaip andai, Lietuvos Didysis Kunigaikštis Kęstutis, kuris sugebėjo pabėgti.

Marienburgo pilis

Dabar pilyje veikia turtingas viduramžių ginklų muziejus. Pilį apžiūrėjome lydimi vietinės gidės Natalijos, kuri rusų kalba labai įdomiai papasakojo istoriją, aprodė visas patalpas. Paaikino, kaip anuo metu šaltu laikotarpiu pilis buvo apšildoma. Juokingiausia buvo pamatyti tuometį tualetą. Iš pradžių apie atvirą angą viršutiniame aukšte buvo sustatyti suolai, ant kurių susėdę riteriai atlikdavo gamtinius reikalus. Viskas krisdavo iš 18 metrų aukščio į apačioje esantį kanalą, pilną vandens. Vėliau buvo pastatyti uždari tualetai. Vietoj popieriaus buvo naudojami kopūstų lapai. Pasinaudojus tualetu, būtinai turėjo nusiplauti rankas. Tris kartus nenusiplovė – sėda į vienutę atgailauti. Tik tokiu būdu, besilaikant švaros, pilį aplenkė epidemijos.

Toliau vykome į Štuthofo koncentracijos stovyklos muziejų. Apžiūrėjome barakus, kuriuose įrengtas muziejus. Lauko kaitra, nevedintos patalpos, labai slogu. Nelinksma vieta. Kiek daug čia žuvo žmonių. Spėjama, kad iš 110 000 kalėjusiųjų žuvo 85 000 įvairių tautybių žmonių, daugiausia žydų. Rašytojas Balys Sruoga kalėjo šioje stovykloje ir grįžęs 1947 metais parašė knygą „Dievų miškas“, kuri buvo išleista tik 1957 metais.

Po slogaus stovyklos apžiūrėjimo sulaukėme linksmesnio užsiėmimo – nuvykome į už kelių kilometrų esantį Stegnos paplūdimį, bet čia mus pasitiko didelės bangos ir gelbėtojų raginimai lipti iš jūros. Kas spėjo, nusimaudė, kas tik pabraidžiojo. Nustebino netvarkingas paplūdimys. Persirengimo kabina paversta šiukšlynu. Poilsiautojai pasidarę užtvaras – nei praeit, nei pačiam kur įsikurt. Su nostalgija prisiminėm Latvijos pajūrį ir tvarką. Gal ir čia nebūtų buvę tiek žmonių, jei nebūtų užteršta Gdanskio įlanka, todėl maudytis Sopote, kur gyvenome, buvo griežtai draudžiama.

Šeštadienio rytą išvažiavome apžiūrėti Gdansko miesto. Pirmiausia nuvykome prie Olivos katedros. Prie bažnyčios yra puikus prancūziškas sodas su angliško stiliaus takeliais. Tokia rami aplinka. Atrodė, vaikšiotum ir vaikšiotum.

Gaila, kad neturėjom laiko. Reikėjo skubėti apžiūrėti Gdansko senamiestį. Sunku nupasakoti Gdansko grožį. Reikia pačiam savo akimis išvysti. Aplankėme didžiausią Europoj Šv. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčią. Kas dar turėjo jėgų, kopė į bokštą, į kurį veda daugiau kaip 400 laiptelių. Viršuje atsiveria nuostabus Gdansko vaizdas.

Po pietų sėdom į laivą ir išplaukėm į Sopotą. Krantinėje matėme pirmąjį lenkų po karo pastatytą laivą „Soldatek“. Praplaukėme pro Vesterplatę, kur stovi paminklas Gdansko gynėjams. Atplaukus į Sopotą, vėl iš už debesų išlindo saulutė. Smagiai praleidome paskutinį vakarą Sopote. Norėčiau dar kartą ten grįžti ir, niekur neskubant, viską apžiūrėti.

Sekmadienį, pasikrovę savo akumulatorius visiems metams, grįžom į Tauragnus. Buvo puiki kelionė. Dabar gyvename nuostabiais prisiminimais ir svajonėmis apie ateinančių metų kelionę.

Įdomu

Šiomet gimusiems berniukams dažniausiai registruojamas Luko, mergaitėms – Lėjos vardas. Šie vardai iš pernai metų populiariausiųjų sąrašo išstūmė Mato ir Emilijos vardus.

Pirmąjį pusmetį taip pat dominavo berniukiški Mato, Kajaus, Jokūbo, Jorio, Nojaus, Beno, Domo, Jono ir Dominyko bei mergaitiški Emilijos, Amelijos, Gabijos, Kamilės, Luknės, Emos, Gabrielės, Patricijos ir Austėjos vardai. (iš interneto)

Nuotraukos Dainiaus Atkočiūno, Bronės Juknevičienės, Stasio Skliausčio, Aldonos Tartilienės, Danguolės Trimonienės, Žymanto Trimonio, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo

Danguolė Trimonienė

Spausdino Utenos spaustuvė

Olivos parke

Gdanske

ATA Seniūnijoje

Liepos mėn. mirė

*LIONĖ BRONĖ VALIUKONTIENĖ, 83 m., Strazdų k.;
Rugpjūčio mėn.*

JANINA MAČIULIENĖ, 90 m., Sėlės k.;

Užjaučiame artimuosius